



Ankestyrelsen

# NYT

NYT FRA ANKESTYRELSEN NR. 5 JUNI

2011

	Side
Principafgørelser skal vejlede bedre	2
Arbejdsstedets afgrænsning	4
Genoptagelse efter 5-års frist	10
Feedback fra brugere og interessenter betyder ændringer og udvikling	15
Psykiske følger efter fysiske skader	17
Kort Nyt fra Ankestyrelsen	18

---

**Titel** Nyt fra Ankestyrelsen

Udkommer op til 8 gange om året

Redigeret af Merete Pantmann (ansv.)

Laura Auken, Christina Rytved og Pernille Rask Andersen

ISSN nr 0907-9300

Layout Identitet & Design AS

**Kontakt** Ankestyrelsen

Amaliegade 25, 1256 København K

Telefon 33 41 12 00

E-mail [nfa@ast.dk](mailto:nfa@ast.dk)

Hjemmeside [www.ast.dk](http://www.ast.dk)

Udgiver Ankestyrelsen, juni 2011

---

## Principafgørelser skal vejlede bedre

Principafgørelserne er vigtige for kommuner, nævn mv. og ikke mindst for de involverede borgere. Derfor har vi i 2011 særligt fokus på udformning og udvikling af Principafgørelserne, så de kan give bedst mulig vejledning om vores praksis på en forståelig måde.

Af kontorchef Marianne Sinding, Ankestyrelsen

### Udvikling af Principafgørelser

I 2011 har vi sat udvikling af Principafgørelserne og særligt formidlingsaspektet på dagsordenen.

Det er vigtigt, at Ankestyrelsens vejledning er let at forstå og anvende for vores underinstanser.

Derfor har vi fokus på, at det tydeligt skal fremgå, hvilke regler vi har brugt, og hvilke konkrete fakta, vi har lagt vægt på. Vi har også fokus på selve begrundelsen i afgørelsen. Vi vil sikre, at vores begrundelse gør rækkevidden af afgørelsen forståelig.

Vores udviklingsarbejde af Principafgørelserne berører også den proces, hvor vi beslutter at behandle en sag. Vi vil være meget opmærksomme på, at sagen er egnet til at give meningsfuld vejledning om anvendelse af reglerne på området.

For at sikre det bedste resultat, vil vi undervejs inddrage vores brugere af Principdatabasen i udviklingsarbejdet. Vi forventer, at udviklingsarbejdet er færdigt ved årets udgang.

Ankestyrelsens Principafgørelser er bindende retskilder, som kommuner og nævn skal anvende som praktisk rettesnor for afgørelser i hverdagen.

### Større vejledningsværdi og rækkevidde

Principafgørelserne skal på et mere generelt plan kunne forklare, hvilken betydning afgørelsen har for området som helhed.

Vi skal anvende Principafgørelserne til at melde generelt ud, hvilken betydning vores afgørelse har for underinstansernes fremtidige anvendelse af reglerne. Ved at give den enkelte Principafgørelse en større rækkevidde, sikrer vi bred vejledning fra starten.

Vi undgår på den måde også forespørgsler om betydningen af en meget konkret afgørelse i forhold til lignende problemstillinger.

### **Eksempel på større vejledningsværdi**

Ankestyrelsens afgørelse: En carport indgår som en del af boligen ved vurderingen af, om en handicappet kan få hjælp til boligindretning.

I Principafgørelsen kunne budskabet med fordel formuleres som en afgørelse, der ikke blot henviser til en carport, men afklarer, hvad der må betragtes som tilbehør til et hus. På den måde får afgørelsen større vejledningsværdi.

## **Retssikkerhed for borgeren er vigtig**

Da den enkelte afgørelse vil dække et bredere område og få øget vejledningsværdi, vil vi formentlig fremover ikke skulle antage så mange principielle sager som nu.

Vi er dog meget opmærksomme på den retssikkerhed, der kan være for borgeren i at få prøvet sin sag i Ankestyrelsen, hvis resultatet er tvivlsomt.

Den retssikkerhed må vores øgede fokus på vejledningsværdien ikke sætte over styr.

## **Vi kasserer gamle Principafgørelser**

Vi udvikler, men rydder samtidig op. Vi er opmærksomme på gamle Principafgørelser, hvor fx ny lovgivning eller ny praksis medfører, at betydningen af den gamle afgørelse bliver usikker.

Vi vil løbende holde Principdatabasen ajourført, så Principafgørelser, der er mere end 10 år gamle, kasseres og afløses af nye afgørelser. Derved sikrer vi en overskuelig og brugbar database.

**Se vores Principdatabase på [www.ast.dk](http://www.ast.dk) >>**

## **Vi har i øjeblikket 2.977 gældende Principafgørelser i Principdatabasen.**

De anvendte love i Principafgørelserne er blandt andet:

- Lov om social service
- Lov om aktiv sociapolitik
- Lov om aktiv beskæftigelsesindsats
- Lov om social pension
- Lov om arbejdsskadesikring
- Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område'

**Vi udsender nyhedsbrev med nyeste Principafgørelser hver måned til ca. 10.000 abonnenter.**

## Arbejdsstedets afgrænsning

Skader, der sker på arbejdspladsen, er som udgangspunkt forårsaget af arbejdet eller arbejdspladsens forhold. Er en ansat udsat for en skade på arbejdspladsen, er skaden som udgangspunkt omfattet af reglerne om arbejdsskader. Der er dog også situationer, hvor udgangspunktet fraviges, fx når der er tale om et privat ærinde på arbejdsstedet.

Af fuldmægtig Louise Brandt og specialkonsulent Ole Tamberg, Ankestyrelsen

### Hvornår er en skade en arbejdsskade?

De fleste ulykker, som sker mens en person udfører en arbejdsopgave for en arbejdsgiver, kan anerkendes som en arbejdsskade efter arbejdsskadeloven. Det er ikke et selvstændigt krav, at skaden indtræffer på arbejdspladsen, hvis blot skaden sker under arbejdets udførelse. Hvis ulykken ikke skyldes arbejdet eller de forhold, det er foregået under, anerkender vi dog ikke ulykken.

### Under arbejdets udførelse

Ankestyrelsen har i en række forskellige afgørelser taget stilling til afgrænsning af arbejdsstedets område. Vi har dermed også taget stilling til, hvornår en skade ikke er omfattet af reglerne om arbejdsskader.

Arbejdsgiveren bærer som udgangspunkt risikoen, når der opstår en skade på arbejdsstedet. Arbejdsgiveren har ansvaret for indretningen og sikringen af et sundt og sikkert arbejdsmiljø. Det er beskrevet i reglerne om arbejdsmiljø, der er reguleret i en særlig lov om lov om arbejdsmiljø.

En skade kan kun anerkendes som en arbejdsskade, hvis den er forårsaget af arbejdet eller arbejdets forhold. Det er et krav, at den ansatte udfører arbejde for arbejdsgiveren.

### Skader på vej til og fra arbejde

Under færdien til og fra arbejde har den ansatte som udgangspunkt selv ansvaret for eventuelle ulykker. En ulykke uden for den naturlige rute eller som følge af sygdomsanfald, private handlinger eller lignende, er derfor heller ikke omfattet af loven.

Arbejdsgiverens ansvar gælder først fra det tidspunkt, hvor den ansatte er nået frem til indgangen til sin arbejdsplads. Det er ikke et krav, at den ansatte har stemplet sig ind eller er nået frem til sit konkrete arbejdssted. Det er den ansattes eget ansvar, hvis der sker en skade, når han eller hun har forladt hovedindgangen eller matriklen og er trådt ud på offentlig vej eller offentligt område.

Når den ansatte færdes mellem arbejdsstedets indgang og sin individuelle arbejdsplads, kan der fx være tale om færdien til fods fra indgangen eller fra parkeringssted for bil, motorcykel eller cykel. Det kan også være kørsel med motorkøretøj eller cykel fra

indkørsel til parkeringssted. Som udgangspunkt vil en ulykke, der sker under en sådan færden, være omfattet af loven og dermed blive betragtet som en arbejdsskade.

Ankestyrelsen har flere gange truffet og offentliggjort Principafgørelser om skader til og fra arbejdspladsen.

### **Skade på virksomhedens område**

En fabriksarbejder kom til skade, da hun gik på virksomhedens område. Arbejdsgiveren var ved at reparere vejen og havde lagt nogle træplader på vejen. Kvinden blev ramt af en træplade, hvorefter hun faldt og slog tommelfingeren.

Vi anerkendte ulykken som en arbejdsskade og lagde vægt på, at skaden var sket under færdsel på vej til arbejdspladsen. Vi lagde vægt på, at færdslen foregik på virksomhedens område og på en vej, der var ejet af virksomheden.

[Søg efter Principafgørelse U-11-01 i Principdatabasen >>](#)

### **Skader på arealer tæt på arbejdspladsen**

I en anden Principafgørelse offentliggjorde vi to afgørelser i to forskellige sager.

I den ene sag kom en ansat til skade efter, at han havde afsluttet dagens arbejde i en lufthavn, der dækkede et meget stort areal. Skaden indtraf under hans færden fra selve arbejdsstedet via en offentlig vej til et særligt aflukke, hvor arbejdsgiveren stillede parkeringspladser til rådighed for de ansatte.

Vi afviste at anerkende skaden som en arbejdsulykke, da den ikke skyldtes arbejdet eller de forhold, det var foregået under. Vi lagde vægt på, at ulykken indtraf efter, at arbejdstiden endeligt var ophørt, så risikoen for skader var overgået til den ansatte.

Vi lagde også vægt på, at skaden var sket på en offentlig vej, hvor enhver havde adgang, og at arbejdsgiver ikke havde haft nogen ren- eller vedligeholdelsespligt. Arbejdsgiveren havde dermed ikke haft nogen indflydelse på vejens tilstand, og havde heller ikke haft pligt til at sikre sig, at færden kunne ske sikkert.

I den anden sag var en ansat kommet til skade under færden fra et omklædningsrum og ned til et havneområde. Den ansatte begyndte altid sin arbejdsdag med at klæde om til arbejdstøj, hvorefter han gik ned til kajen for at føre tilsyn med bådene.

Vi anerkendte skaden som en ulykke, da den skete under færden på arbejdspladsen.

Vi lagde vægt på, at denne strækning var en del af den ansattes arbejdssted. Vi lagde også vægt på, at der ved søfartsvirksomhed er forbundet særlige risici ved færden på havneområdet. Som følge heraf anerkendes der efter praksis et udvidet arbejdsområde.

[Søg efter Principafgørelse U-13-01 i Principdatabasen >>](#)

### **Skader mellem indgang og den ansattes arbejdsplads**

En ansat blev påkørt på arbejdspladsens parkeringsplads, hvortil der var offentlig adgang. Skaden indtraf efter, at arbejdsdagen var ophørt for den ansatte. Vi afviste at anerkende skaden.

Vi begrundede afslaget med, at skaden skete på en parkeringsplads, hvortil der var offentlig adgang. Arbejdsgiveren førte ikke kontrol med, hvem der parkerede på pladsen. Vi vurderede på den baggrund, at risikoen for en skade således var overgået til den ansatte, der var på vej hjem.

[Søg efter Principafgørelse 255-10 i Principdatabasen >>](#)

### **Arbejde i arbejdsgivers interesse**

En ansat er sikret, så længe han eller hun udfører arbejde for arbejdsgiveren.

Når ansatte opholder sig på arbejdspladsen, udfører de normalt deres arbejdsopgaver for arbejdsgiveren. Ansatte har typisk ret til at holde pauser undervejs i arbejdets udførelse, fx til at spise frokost, holde en kaffepause eller lignende.

I praksis accepterer arbejdsgivere, at de ansatte afbryder arbejdet kortvarigt eksempelvis for at foretage en kort telefonsamtale med børn eller ægtefælle, fejre en kollegas fødselsdag, jubilæum eller lignende. I nogle situationer accepterer arbejdsgiveren også længerevarende pauser som fx at den ansatte køber ind.

Hvis en ansat kommer til skade under en privat handling er skaden som udgangspunkt ikke omfattet af loven.

Modtager de ansatte kost og logi fra arbejdsgiveren, og er de derfor i større eller mindre grad henvist til at tilbringe deres fritid på arbejdsstedet, får det indflydelse på de forsikringsmæssige forhold. Sådanne ansatte, fx landbrugsmedhjælpere, husassistenter og besætninger på fartøjer, vil i mange tilfælde være omfattet af loven ved en ulykke under færden på opholdsstedet, også selvom ulykken sker i fritiden. Sker ulykken imidlertid under en handling af privat karakter, er den ansatte ikke sikret, medmindre forholdene på opholdsstedet har haft en væsentlig betydning.

### **Skader opstået i søfolks deltagelse i idrætsaktivitet under frivagt**

I Principafgørelse U-33-94 offentliggjorde vi to afgørelser i to forskellige sager.

I den første sag forstrakte en sømand sin højre lyske ved en fodboldkamp under en frivagt. I forbindelse med vores behandling af sagen udtalte skibets kaptajn, at skibets

klub "skibsklubben" i samarbejde med skibets hjemhavn selv og på eget initiativ havde arrangeret kampen.

Vi afviste at anerkende skaden som en arbejdsskade. Vi lagde vægt på, at skibets ledelse ikke deltog i arrangementet og heller ikke havde organiseret det eller på anden måde taget del i arrangementet.

I den anden sag kom en overstyrmand til skade under en fodboldkamp. Kampen var arrangeret af en søsterorganisation til Handelsflådens Velfærdsråd. Ved vores behandling af sagen indhentede vi en udtalelse fra Handelsflådens Velfærdsråd.

Vi anerkendte herefter skaden som en arbejdsskade. Vi lagde vægt på, at en af søfartens søsterorganisationer havde arrangeret fodboldkampen. Vi lagde også vægt på, at Søfartens Velfærdsorganisationer organiserer idrætsaktiviteter på skibsledelsens vegne, så aktiviteterne bliver afholdt under kontrollerede former og er i "arbejdsgivers" væsentligste interesse.

[Søg efter Principafgørelse U-33-94 i Principdatabasen >>](#)

## Handlinger af privat karakter

Udfører en ansat arbejde i egen interesse, mens han/hun opholder sig på arbejdsstedet, og der sker en ulykke, vil skaden som hovedregel ikke være omfattet af loven. Det er uden betydning for vurderingen, om arbejdsgiver har godkendt arbejdet eller ej.

Arbejdsgiverens interesse i at arbejdet bliver udført kan dog være så stor, at en ulykke kan anerkendes. Det forudsætter, at arbejdet reelt også er udført i arbejdsgiverens interesse.

For eksempel kan en mekanikerlærling reparere sin egen bil på lærepladsen, når arbejdsgiveren har givet sin tilladelse. Hvis lærlingens arbejde tilses af arbejdsgiveren, vil der være tale om læring og dermed kan skaden være forårsaget af arbejdets forhold.

Ankestyrelsen har flere gange truffet og offentliggjort Principafgørelser om skader, der er sket, mens den ansatte udførte en handling af privat karakter.

## Skade under behandling af afspændingspædagog

En ansat fik en behandling hos en afspændingspædagog på sin arbejdsplads. Afspændingsbehandlingen var gratis og betalt af arbejdsgiveren, og behandlingen foregik i arbejdstiden. Skaden skete, da afspændingsbriksen, som den ansatte lå på, faldt sammen. Vi afviste at anerkende skaden som en arbejdsskade.

Vi lagde vægt på, at afspændingsbehandlingen ikke var en del af den ansattes arbejde, selvom behandlingen foregik i arbejdstiden. Vi lagde vægt på, at behandlingen hovedsagligt var til gavn for den ansatte selv og ikke havde sammenhæng med særlige arbejdsmæssige belastninger.

[Søg efter Principafgørelse U-20-06 i Principdatabasen >>](#)

### Skade under privat indkøb i en pause

En ansat i et varehus fik sin sædvanlige arbejdstid forlænget efter en konkret aftale med arbejdsgiveren. Det blev samtidigt aftalt, at hun fik en pause i arbejdet til at købe ind til private formål i varehuset. Den ansatte skulle stemple ud og således afbryde sit arbejde ved indkøb. Skaden skete efter, at hun havde stemplet ud. Hun genoptog efter afbrydelsen sit sædvanlige arbejde.

Vi afviste at anerkende skaden som en arbejdsskade. Vi lagde vægt på, at arbejdet var midlertidigt afbrudt, og at hun foretog en privat handling, da skaden indtrådte.

[Søg efter Principafgørelse U-6-09 i Principdatabasen >>](#)

### Skade på vej ud for at ryge

En ansat var efter frokostpause på vej ned i gården for at ryge. Den ansatte gled ned ad trappen i opgangen til arbejdspladsen og brækkede den ene albue. Ifølge personalehåndbogen måtte de ansatte ikke ryge i lokalerne på arbejdspladsen eller ved indgangen til arbejdspladsen. Hvis de ansatte ville ryge, skulle de forlade arbejdspladsen helt og flekse ud.

Vi vurderede, at skaden ikke var omfattet af loven, selvom det foregik i arbejdstiden. Den ansatte havde afbrudt arbejdet for at udføre en privat handling i arbejdstiden.

Vi lagde vægt på, at arbejdsgiveren med reglerne i personalehåndbogen klart havde tilkendegivet, at rygning i arbejdstiden eller på arbejdspladsen ikke var tilladt. Det forhold, at den ansatte ikke – som reglerne foreskrev – havde flekset ud, kunne ikke ændre ved resultatet.

[Søg efter Principafgørelse 240-09 i Principdatabasen >>](#)

### Når forhold på arbejdspladsen medfører større skade

Hvis forholdene på arbejdspladsen medfører, at en ulykke får et væsentlig større omfang, end hvad der ellers ville have været tilfældet, vil ulykken være omfattet af loven.

Dette var tilfældet i en sag om en butiksmedhjælper, som besvimed og beskadigede sine tænder, da hun ramte betongulvet. Hun var på skadens tidspunkt ved at klæde om til sin arbejdsuniform. Den indtrufne skade fik alvorligere følger, da der var tale om et betongulv. Vi anerkendte derfor hændelsen som en ulykke.



[Søg efter Principafgørelse U-4-93 i Principdatabasen >>](#)

## Ophold på arbejdsstedet uden for arbejdstid

Kommer en ansat til skade under ophold på arbejdsstedet uden for arbejdstiden, vil skaden ikke være omfattet af loven. Møder en ansat fx ind før normal arbejdstid, eller bliver den ansatte efter normal arbejdstid, vil en ulykke ikke være omfattet af loven, medmindre der er tale om sædvanlige kortvarige ophold umiddelbart før og efter arbejdstid.

I Principafgørelse U-20-87 har vi gengivet en dom afsagt af Højesteret. Sagen drejede sig om en ansat, der opholdte sig på en byggeplads efter arbejdstids ophør med det formål at få kørelejlighed hjem. Den ansatte ventede på en kollega, som skulle til møde på byggefirmaets kontor. På vej fra værkstedet, hvor den ansatte talte med en kollega, og ud til bilen, faldt den ansatte ned i en smøregrav og døde af lungebetændelse efter at have indsuget olieholdigt vand i luftvejene.

Vi afviste at anerkende dødsfaldet som en arbejdsskade, fordi formålet med opholdet på pladsen alene var at få kørelejlighed hjem. Det kunne ikke lægges til grund, at formålet med opholdet på pladsen og henvendelse i værkstedsbygningen skulle være at afgive ordre på forskelligt reparationsarbejde. Højesteret var enig i vores afgørelse.

[Søg efter Principafgørelse U-20-87 i Principdatabasen >>](#)

## Vi foretager en konkret afvejning

Ankestyrelsens udgangspunkt er, at arbejdsgiveren bærer risikoen for skader på arbejdsstedet. Vi har efter Højesterets dom og i vores Principafgørelser nærmere fastlagt rammerne for, hvornår lovens udgangspunkt om arbejdsgiverens risiko er overgået til den ansatte for en tilskadekomst på arbejdsstedet. Vi foretager en konkret afvejning, når der er tvivl om, hvorvidt risikoen er overgået til den ansatte.

## Genoptagelse efter 5-års frist

Efter loven kan arbejdsskademyndighederne kun genoptage en sag om erstatning efter udløbet af 5-års fristen for genoptagelse, hvis der er ganske særlige omstændigheder. Vi beskriver og præciserer praksis med udgangspunkt i to domme fra Højesteret og to udtalelser fra Folketingets Ombudsmand.

Af chefkonsulent Viveca Bach Andersen, Ankestyrelsen

### Hvilke krav stilles?

Efter loven kan en sag om erstatning efter en arbejdsskade kun genoptages efter udløbet af 5-års fristen, hvis der er ganske særlige omstændigheder. Højesteret har i en dom af 19. maj 2005 og i en dom af 10. februar 2011, erklæret sig enig i de betingelser, som Ankestyrelsen har opstillet for, at der er tale om ganske særlige omstændigheder.

I den seneste dom har Højesteret desuden erklæret sig enig med Ankestyrelsen i, at det efter loven er den skadelidte, som har bevisbyrden for, at en sag kan genoptages efter udløbet af 5-års fristen.

Dommene og udtalelserne fra Ombudsmanden har imidlertid givet os grund til at præcisere vores praksis.

### Hovedbetingelserne for genoptagelse

Hovedbetingelserne for genoptagelse efter 5-års fristen er fortsat:

- at der skal være sket en væsentlig forværring af den skadelidtes helbredsmæssige tilstand eller øvrige forhold, **og**
- at det skal være overvejende sandsynligt, at den anerkendte arbejdsskade er årsag til denne forværring.

### Præcisering af praksis

Dommene og ombudsmandsudtalelserne har givet grund til at præcisere:

- at det ikke er en betingelse for at genoptage, at arbejdsskaden har været den udløsende faktor for de væsentligt ændrede forhold.
- at vi i hvert tilfælde skal foretage en konkret vurdering af, om arbejdsskaden er årsag eller medvirkende årsag til ændringen i den skadelidtes forhold.
- at det ikke indgår i vurderingen af om en sag kan genoptages, om der er udsigt til, at en genoptagelse kan udløse højere godtgørelse eller erstatning.
- at bevisbyrdereglen i lovens § 12 ikke gælder ved vurderingen af om en sag kan genoptages eller ikke. Reglen anvendes først hvis sagen er genoptaget.

#### **Lov om arbejdsskadesikring § 42**

Efter anmodning fra tilskadekomne eller på Arbejdsskadestyrelsens foranledning kan erstatnings- og godtgørelsesspørgsmålene, jf. §§ 15, 17 og 18, genoptages inden for en frist af 5 år fra første afgørelse, hvis der er sket væsentlige ændringer af de forhold, der blev lagt til grund for afgørelsen. Fristen for genoptagelse kan forlænges inden udløbet af 5-års-fristen. Når ganske særlige omstændigheder taler herfor, kan der ses bort fra fristerne.

### **Højesteretsdomme om genoptagelse efter 5-års fristen**

#### **Højesterets dom af 19. maj 2005**

Dommen handler om genoptagelse af spørgsmålet om tab af erhvervsevne efter udløbet af 5-års fristen.

Højesteret vurderede modsat Ankestyrelsen, at der var grundlag for at genoptage sagen.

Højesteret fandt, at det måtte anses for overvejende sandsynligt, at i hvert fald en del af mandens samlede erhvervsevnetab var forårsaget af den tidligere anerkendte arbejdsskade. De betingelser, som i administrativ praksis var opstillet for genoptagelse efter mere end 5 års forløb, jf. § 29, stk. 1, 3. pkt., i den dagældende arbejdsskadeforsikringslov (nu § 42, stk. 1, 3. pkt.), måtte Højesteret herefter anse for opfyldt.

Højesteret henviser til administrativ praksis om, at det skal være dokumenteret, at der er sket en væsentlig forværring af den skadelidtes helbredsmæssige tilstand eller øvrige forhold. Samtidig skal det være overvejende sandsynligt, at den anerkendte arbejdsskade er årsag til denne forværring.

#### **Fakta i sagen**

En mand fik i 1985 anerkendt en hjernelidelse som en arbejdsskade. Han fik tilkendt godtgørelse for varigt mén på 15 procent. Han fortsatte med at arbejde som maler i samme omfang som tidligere, og fik derfor afslag på erstatning for tab af erhvervsevne. I 1994 blev han sygemeldt fra sit arbejde og genoptog det ikke igen. I 1995 fik han tilkendt forhøjet almindelig førtidspension på grund af let intellektuel reduktion med hukommelses- og koncentrationsbesvær. Samme år bad han Arbejdsskadestyrelsen om at genoptage sagen om tab af erhvervsevne.

Arbejdsskadestyrelsen afslog at genoptage sagen, og denne afgørelse var vi enige i. Vi lagde blandt andet vægt på, at arbejdsskaden ikke havde været til hinder for, at manden havde kunnet arbejde i fuldt omfang i mange år efter skaden. Vi lagde også vægt på de lægelige oplysninger i sagen.

**Dommen kan læses i Ugeskrift for Retsvæsen 2005 s. 2451 H.**

### Højesterets dom af 10. februar 2011

Dommen handler om genoptagelse af spørgsmålet om varigt mén efter udløbet af 5-års fristen og eventuel ret til yderligere erstatning for tab af erhvervsevne.

Højesteret fandt, at det er den skadelidte - og ikke Ankestyrelsen - som har bevisbyrden for, at der er årsagssammenhæng mellem arbejdsskaden og den forværrede helbredsmæssige tilstand. Det vil sige, at bevisbyrdereglen i lovens § 12, stk. 2 (tidligere § 13, stk. 2), **ikke** finder anvendelse når myndigheden skal tage stilling til, om en sag kan genoptages eller ikke.

Højesteret fastslog, at manden ikke havde godtgjort, at det måtte anses for overvejende sandsynligt, at ændringerne i hans helbred skyldtes følger efter arbejdsulykken.

Højesteret var derfor enig med Ankestyrelsen i, at betingelserne, som var opstillet i administrativ praksis for at genoptage sagen om mén efter mere end 5 års forløb, ikke var opfyldte.

#### **Lov om arbejdsskadeforsikring § 12**

Erstatning og godtgørelse efter §§ 15-18 fastsættes på grundlag af arbejdsskadens følger. Erstatning og godtgørelse kan nedsættes eller efter omstændighederne bortfalde, hvis tilskadekomnes aktuelle lægelige eller sociale situation ikke udelukkende kan henføres til arbejdsskaden.

*Stk. 2.* Et påvist tab af erhvervsevne, et varigt mén eller en persons død anses for at være en følge af arbejdsskaden, medmindre overvejende sandsynlighed taler herimod, eller andet er fastsat i denne lov.

#### **Fakta i sagen**

En mandlig bygningskonstruktør havde i 1991 været udsat for en arbejdsskade. Han gled i forbindelse med træk og løft af en ca. 30 kg tung jernkæde og fik lavtsiddende lændesmerter. I 1993 fik han godtgørelse for varigt mén på 5 procent og afslag på erstatning for tab af erhvervsevne. Manden havde haft ryggener siden sin tidlige ungdom.

Manden bad i 2002 om genoptagelse af spørgsmålet om varigt mén. Vi gav i 2005 afslag på genoptagelse og begrundede det med, at vi vurderede, at der var tale om en forværring af mandens ryggener, men at forværringen ikke kunne henføres til arbejdsskaden. Vi fandt, at hans ryggener i overvejende grad skyldtes hans forudbestående ryglidelse. Den forudbestående ryglidelse ville have medført en forværring af hans ryggener, selvom arbejdsskaden ikke var sket. En stivgørende operation i 1999 var en følge af den forudbestående ryglidelse.

Vi havde genoptaget sagen om tab af erhvervsevne, fordi manden havde fået tilkendt førtidspension. Manden havde fået tilkendt erstatning for tab af erhvervsevne på 15 procent. Vi fandt det overvejende sandsynligt, at mandens samlede erhvervsevnetab på

75 procent, overvejende skyldes hans forudbestående ryglidelse og hans efterfølgende lidelser i form af depression og alkoholmisbrug. Den afgørelse var Højesteret også enig i.

[Læs dommen på Højesterets hjemmeside >>](#)

## Folketingets Ombudsmand om genoptagelse efter 5 år

Folketingets Ombudsmand har i flere udtalelser fortolket Højesterets dom fra 2005. Vi har udvalgt to udtalelser, som særligt beskriver Ombudsmandens forståelse af dommen.

### Det er nok, at en lille del af forværringen skyldes arbejdsskaden

Det er Ombudsmandens opfattelse, at det ikke er et krav for genoptagelse, at den skadelidte har ret til yderligere godtgørelse eller erstatning. Det er nok, at en lille del af forværringen skyldes arbejdsskaden.

"Med andre ord kan Højesterets dom efter min opfattelse ikke umiddelbart læses således, at der er en undergrænse for hvor lille en del af forværringen af de helbredsmæssige forhold, herunder erhvervsmæssige forhold, der skyldes arbejdsskaden, for at det kan siges at den omhandlede betingelse nummer to for genoptagelse er opfyldt, så længe der dog er en overvejende sandsynlighed for en årsagssammenhæng mellem en del af forværringen og arbejdsskaden".

-Folketingets Ombudsmand i udtalelse af 26. februar 2008

### Ret til erstatning er et andet spørgsmål

Ombudsmanden har udtalt, at der i Højesterets dom fra 2005 alene er taget stilling til betingelserne for at genoptage en sag efter loven. Dommen tager ikke stilling til spørgsmålet, om hvorvidt den skadelidte eventuelt har ret til (yderligere) godtgørelse eller erstatning.

"Om spørgsmålet om udmåling anførte Landsretten i sin dom som Højesteret stadfæstede den 19. maj 2005, at retten ikke tog stilling til skadelidtes påstand om at Ankestyrelsen skulle anerkende at skadelidtes hjerneskade var medvirkende til skadelidtes arbejdsophør, med den begrundelse, at det var dette spørgsmål som arbejdsskademyndighederne skulle tage stilling til under sagens genoptagelse"

- Folketingets Ombudsmand i udtalelse af 23. december 2010

**Tidligere artikler om genoptagelse i Nyt fra Ankestyrelsen**

Ankestyrelsen har tidligere i Nyt fra Ankestyrelsen nr. 2 i 2009 skrevet om genoptagelse af arbejdsskadesager. I nr. 3 i 2009 skrev vi om genoptagelse på ulovbestemt grundlag og Principafgørelse 131-09.

**Læs artiklen "Genoptagelse af arbejdsskadesager" >>**

**Læs artiklen "Genoptagelse på ulovbestemt grundlag og Principafgørelse 131-09" >>**

## Feedback fra brugere og interessenter betyder ændringer og udvikling

Ankestyrelsen har i 2010 foretaget en brugerundersøgelse på arbejdsskadeområdet. Undersøgelsen viser, at vores brugere generelt er godt tilfredse med det meste af vores arbejde. Men på en række områder efterspørger brugerne blandt andet mere gennemsækelighed og bedre formidling målrettet dem, som klager til Ankestyrelsen.

Af fuldmægtig Lars Emil Larsen, Ankestyrelsen

### Medførte bedre formidling af sagsbehandlingstider

I andet halvår af 2010 foretog Ankestyrelsen en omfattende brugerundersøgelse på arbejdsskadeområdet. Undersøgelsens mål var at afdække, hvad både borgerne og de professionelle interessenter mener om Ankestyrelsens service og sagsbehandling i sager om arbejdsskader.

Undersøgelsen har vist, at både borgerne og de professionelle interessenter generelt er meget tilfredse med vores arbejde. Undersøgelsen har dog også givet os inspiration og stof til eftertanke.

I løbet af 2011 vil der blive fulgt op på de resultater og den feedback, som undersøgelsen har frembragt.

Vi har dog allerede rettet ind efter en meget klar tendens i brugerundersøgelsen.

Mange efterspurgte mere gennemsækelig orientering om vores sagsbehandlingstider. Derfor har vi pr. 1. januar 2011 ændret og uddybet beskrivelsen af vores forskellige sagsbehandlingstider. De nye oplysninger står i kvitteringsbrevene til dem, der klager til os, og på vores hjemmeside.

[Læs om vores sagsbehandlingstider på www.ast.dk >>](http://www.ast.dk)

### En bredere undersøgelse er en bedre undersøgelse

Brugerundersøgelser er ikke noget nyt i Ankestyrelsen, men med den seneste undersøgelse fra 2010 har vi sigtet langt bredere end tidligere.

Den nye undersøgelse består af i alt tre mindre undersøgelser:

- en undersøgelse af brugernes holdning til vores telefonservice foretaget lige efter, at brugerne havde afsluttet en samtale med en ansat i styrelsen,
- en omfattende spørgeskemaundersøgelse af borgernes og deres partsrepræsentanters opfattelse af vores sagsbehandling i arbejdsskadesager
- 5 grundige interviews med nogle af vores professionelle interessenter på arbejdsskadeområdet.

Det er især de fem interviews i den nye undersøgelse, som har bidraget til, at netop denne undersøgelse har medført gode, konstruktive forslag til helt konkrete forbedringer.

”Undersøgelsen har givet en lang række input til Ankestyrelsen om områder, hvor der kan ske forbedringer. Det har været formålet med at gennemføre denne brugerundersøgelse.”

- Afdelingschef Merete Pantmann, Ankestyrelsen

Derudover har undersøgelsen også fokuseret på at afdække, hvordan brugerne anvender vores hjemmeside.

### **Interessenter er glade for at blive spurgt**

I Ankestyrelsen mener vi, at modellen for den nye brugerundersøgelse har været en stor succes. Det er vores opfattelse, at deltagerne også er positive over for den flerstrengede model.

De interessenter, som vi har interviewet, gav udtryk for, at de anså det for positivt, at vi opfordrede dem til at give os feedback, og at vi ønskede viden om, hvordan vores interessenter opfatter styrelsen.

### **God skabelon for nye brugerundersøgelser**

De gode erfaringer, som vi har gjort os i forbindelse med den seneste brugerundersøgelse, betyder, at vi fremover vil benytte den samme overordnede model for en sådan undersøgelse.

Samtidigt har succesen med brugerundersøgelsens metode betydet, at vi har en solid struktur, som gør det muligt for os at foretage flere brugerundersøgelser i fremtiden. Dette vil også betyde et bedre sammenligningsgrundlag og dermed langt bedre muligheder for udvikling og forbedringer.

Det er vores ambition, at næste brugerundersøgelse skal foretages inden for to år.

**Læs hele rapporten om undersøgelsen på [www.ast.dk](http://www.ast.dk) >>**



## Psykiske følger efter fysiske skader

Vi ser i stigende grad sager, hvor en borger efter en fysisk skade også får psykiske følger. Vi skal i disse tilfælde vurdere, om de psykiske følger kan tilskrives den fysiske skade. Hvis det er tilfældet, vil de også indgå i vores vurdering af en borgers varige mén og/eller erhvervsevnetab.

Af fuldmægtig Pernille Døssing, Ankestyrelsen

### Psykiske følger indgik i vurderingen af varigt mén

Efter Arbejdsskadesikringsloven er det omfanget af følgerne af en arbejdsskade, der danner grundlag for eventuel erstatning eller godtgørelse. I de fleste sager er der tale om enten fysiske eller psykiske følger.

I en ny Principafgørelse på arbejdsskadeområdet har vi vurderet, at en skadelidtes psykiske lidelse skulle indgå i vurderingen af det varige mén som følge af en fysisk arbejdsskade.

I sagen var en kvinde blevet rusket i højre skulder, albue og hånd af sin leder under en diskussion. Episoden havde medført en såkaldt nul-arm hos kvinden.

Efter hændelsen udviklede kvinden stærke smerter og lammelse af armen med ændret følesans. Der var ifølge de lægelige oplysninger ikke nogen fysisk årsag til kvindens gener, og der var ingen synlige forandringer i armen. Ved en psykiatrisk undersøgelse fik kvinden stillet diagnosen dissociativ bevægeforstyrrelse med lammelse af højre arm.

Vi vurderede, at hændelsen med lederen kunne udløse en dissociativ bevægeforstyrrelse. Kvindens dissociative bevægeforstyrrelse, som havde medført en nul-arm, skulle derfor indgå i vores vurdering af hendes varige mén.

Ankestyrelsen vil også fremover have fokus på psykiske følger efter fysiske skader.

#### Definition på dissociativ tilstand

En dissociativ tilstand er karakteriseret ved delvist eller fuldstændigt tab af den normale integration mellem erindring, identitetsbevidsthed, umiddelbar sanseoplevelse og beherskelse af den legemlige motorik. Visse tilstande, især lammelser og føleforstyrrelser, kan udvikle sig mere kronisk, hvis deres begyndelse er forbundet med uløselige problemer eller vanskeligheder/konflikter i forhold til andre mennesker.

[Søg efter Principafgørelse 69-11 i Principdatabasen >>](#)

## Kort Nyt fra Ankestyrelsen

### Ankestyrelsens årsberetning 2010

Ankestyrelsens årsberetning for 2010 er nu på gaden!

I årsberetningen gør vi status over de aktiviteter, udfordringer og nyheder, som i særlig grad var med til at sætte sit præg på vores arbejde i 2010. Vi har også samlet relevante nøgletal om sagsbehandling og retssagsstatistikker mv. Du kan blandt andet læse om:

- **Sagsbehandling på det social- og beskæftigelsesretlige område**  
I 2010 afgjorde Ankestyrelsen mere end 25.000 sager mod 22.000 sager i 2009. Det lykkedes os dermed at afslutte cirka 14 procent flere sager end det foregående år. Langt de fleste afgjorte sager, var sager indenfor arbejdsskadeområdet.
- **Praksiskoordinering og vejledning**  
Ankestyrelsen afsluttede 3 praksisundersøgelser i 2010, og offentliggjorde derudover 260 principafgørelser i vores Principdatabase.
- **Til kamp mod lange sagsbehandlingstider**  
I 2010 havde Ankestyrelsen ekstra meget fokus på at få effektiviseret vores sagsgange, så vi på sigt kan få nedbragt vores sagsbehandlingstid til et acceptabelt niveau. Vi har i den forbindelse blandt andet ændret vores visitationsordning samt indført tematiseret sagsbehandling på flere faglige områder.
- **Børneområdet i fokus**  
Børnesagsområdet er et område, som både politikere, fagfolk, medier og borgere har meget stor fokus på. I løbet af de sidste år er der - både lokalt i kommunerne og i form af ny lovgivning og reformer - taget mange nye initiativer, blandt andet Barnets Reform. De mange nye tiltag på området har i særlig grad været med til at sætte dagsordenen i 2010 i Ankestyrelsens børnekontor.

Læs hele årsberetningen på [www.ast.dk](http://www.ast.dk) >>

### Fejl i oplysning om antal anbragte småbørn

Rettelse til Nyt fra Ankestyrelsen nr. 4 maj 2011. I faktaboks nederst på side 15 skulle der have stået: 'Lidt over **6 procent af** alle anbragte børn i 2009 var i alderen 0-3 år'. Redaktionen beklager trykfejlen.

### Seneste nyt om førtidspensioner 2010

Vi har netop udgivet årsstatistikken for 2010 om udviklingen på førtidspensionsområdet.

Her kan du blandt andet læse, at:

- kommunerne i 2010 tilkendte førtidspension til 17.000 personer,

- de nye førtidspensionister bliver yngre. De seneste 5 år er gennemsnitsalderen for førtidspensionister faldet fra 46,3 år til 45,7 år,
- personer, der tidligere arbejdede inden for industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed oftest fik tilkendt førtidspension. Pr. 1.000 beskæftigede i disse brancher fik 4 ud af 1.000 tilkendt førtidspension. Til sammenligning blev der i alle brancher under ét tilkendt 3 førtidspensioner pr. 1.000 beskæftigede,
- flere nye førtidspensionister deltog i mindst én beskæftigelsesrettet foranstaltning, før de fik tilkendt førtidspension.

#### Sammensæt selv statistikkens tal

De nye tal om førtidspensioner kan du finde på vores hjemmeside. Her kan du lave udtræk om blandt andet førtidspensionisters:

- diagnose
- alder
- køn
- uddannelse
- bopælskommune

[Sammensæt statistikken på www.ast.dk/tal\\_fra\\_ankestyrelsen/ >>](http://www.ast.dk/tal_fra_ankestyrelsen/)

### Uddannelsesdag på ældreområdet

Ankestyrelsen, University College Lillebælt, PH Metropol og Servicestyrelsen arrangerer i efteråret 2011 en uddannelsesdag. Dagen skal inspirere kommunale ledere og medarbejdere til nye tiltag på ældreområdet og vil foregå følgende dage:

- 12. oktober 2011 i Esbjerg
- 13. oktober 2011 i Aalborg
- 25. oktober 2011 i København
- 26. oktober 2011 i Odense

På uddannelsesdagen sætter vi spot på viden om og kommunale erfaringer med:

- Organisering, samarbejde og specialisering
- Risikogrupper og særlige indsatsområder
- Måling og dokumentation

[Læs mere om dagen og tilmelding på Servicestyrelsens hjemmeside >>](#)

## Bedre kommunikation til borgere, der klager til os

I 2011 har vi fokus på at udvikle vores skriftlige kommunikation med borgere, der klager til os.

Når en borger klager til os, modtager han eller hun et kvitteringsbrev og en såkaldt sagsgangspjece, der giver oplysninger om sagsgangen på det lovområde, klagen handler om.

Disse pjecer vil vi ændre radikalt, så de er langt mere målrettet klagerens behov for viden, hyppige spørgsmål og sprogbrug. Pjecerne skal indeholde en tidslinje med ikoner og sigende fotos. Desuden skal de være nemme at læse på en skærm, passe til både fysiske ringbind og dokumentbokse, og så skal de kunne trykkes af os selv.

## Ny pjece til arbejdsskadede

Pjecen på arbejdsskadeområdet er den første, vi har ændret.

For at få inspiration til pjecen har vi blandt andet interviewet personer, der i øjeblikket får en klage behandlet hos os, fagfolk fra to fagforeninger og medarbejdere i vores telefonomstilling, der dagligt taler med mange borgere.

Vi sender den nye pjece på arbejdsskadeområdet med kvitteringsbrevet fra midten af juni.

[Se den nye pjece for på arbejdsskadeområdet >>](#)

## Fra en til syv pjecer på børneområdet

Vores eneste pjece til både børn og voksne, der er involveret i en børnesag eller en underretning har længe været ved at sprække af indhold. Desuden er det svært at skrive til børn (over 12 år) og voksne i samme tekst – ikke mindst når indholdet ikke skal være helt ens. Det tager vi nu den fulde konsekvens af, og vi vil fremover have 7 forskellige pjecer på børneområdet.

Vi udsender de mange nye pjecer med kvitteringsbrevene fra juli måned. I begyndelsen af efteråret vil vi teste pjecerne hos målgrupperne ved hjælp af blandt andet Børns Vilkårs børnepanel.

### De 7 nye pjecer på børneområdet retter sig mod:

- Forældre, der har klaget til os i en børnesag
- Børn over 12 år, som en børnesag handler om
- Forældre til børn, som vi har modtaget en underretning om
- Børn, som vi har modtaget en underretning om
- Den, der har underrettet til os
- Forældre til unge, der er sigtet for ungdomskriminalitet, og som politiet via en stikprøve har underrettet os om
- Unge, der er sigtet for kriminalitet, og som politiet via en stikprøve har underrettet os om

Find de nye børnepjecer på [www.ast.dk/publikationer/pjecer](http://www.ast.dk/publikationer/pjecer), når de er færdige >>

## Fornem hæder

Managementrådgiverne udnævnte den 8. juni projektet Driftsledelse i Ankestyrelsens arbejdsskadeafdeling til 'mastercase 2011' - en slags Oscar i managementkonsulentverdenen. Konsulentfirmaet Valcon har stået for opgaven i samarbejde med Ankestyrelsen.

Dommerkomitéen lagde blandt andet vægt på, at projektet om effektivisering af sagsbehandlingen i 2010 blandt andet resulterede i en forbedring af produktiviteten med 13 procent. Det blev også tillagt vægt, at projektet har medført en væsentlig kulturforandring.

Managementrådgiverne er en brancheforening i Dansk Industri, som repræsenterer mere end 200 mangagementkonsulentvirksomheder.

Læs mere om Managementrådgiverne >>

## Nyeste Principafgørelser

Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg har i juni 2011 udsendt to Principafgørelser om retten til kontanthjælp.

I sagerne var ansøgerne til rådighed for arbejde og søgte kontanthjælp efter en lang periode uden for arbejdsmarkedet. Beskæftigelsesudvalget lagde i begge sager til grund, at en kommune skal vurdere, om borgeren på ansøgningstidspunktet har været ude for ændringer i sine forhold, der bevirker, at han eller hun ikke kan skaffe det nødvendige til

forsørgelsen. Arbejdsløshed berettiger ikke i sig selv til kontanthjælp, hvis ansøger har mulighed for at forsørge sig selv.

Ankestyrelsen har også udsendt Principafgørelse om betingelser for mellemkommunal refusion. I sagen afgjorde vi, at Brønderslev Kommune kan kræve refusion af Lolland Kommune for udgifterne til anbringelse af børnene i den såkaldte Brønderslevsag.

**Se alle de nyeste Principafgørelser på [www.ast.dk](http://www.ast.dk) >>**